

:: SALUT PÚBLICA :: INTERESSOS POPULARS :: ARTS Y LLETRES ::

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: Ronda de l' Universitat, 96. BARCELONA

Lo N.º 16 de La Tramontana aparegue per extraordinari lo dia 22

LA MODA

Hi ha alguna cosa que diuen que per tot se fica, pero yo no se res que en tanta manera s' hiqui per totes parts com es la moda. ¡Quina batxiliera n' hi ha!

No vull parlar del vestir, perque en aquest punt s' hi fica tant y tant variablement aquesta bona senyora, que axis com un no pot dir ab fixesa l' edat que té, perque mentres ho diu, ja li passen los segons que emplea en dirho, aixís mateix no s' pot dir quina es en lo vestir la moda present, perque en lo temps d' expressarho la moda ja ha canviat.

Se conta d' un boig que anava despullat pels carrers ab una pessa de roba al coll, esperant sempre que arribés l' última moda per ferse un vestit, y la moda may li arribava. Si aquesta bojeria s' hagués estés, prou los sastres y modistas haurían tingut de plegá l' ram, perque ab lo trajo d' Adan y Eva en la primera época del Paradís estarian tota la vida esperant que la moda digués: ara.

A tal punt refinat arriba en aixó la moda, que fins es moda seguir las de París. ¡Si al menys imitemsem als francesos en altrás cosas! ¡Ca! no mes las malalties se 'ns contagian.

Pero deixant los vestits apart, aquesta entitat tatanera s' fica en tot: en la religió, en la salut, en lo llenguatge, en lo menjar; ni respecta la vida pública, ni la vida privada.

Un escriptor castellá del sigle passat, que en la materia no es testimoni recusable, perque era pare reverent, deya que en lo seu temps hi había oracions de moda y sants de moda, ab lo qual las costums han sofert poca variació, ja que avuy día tenim predicadors de moda, iglesias de moda y missas de moda. Aixís hem vist que una temporada está en ús, entre la bona societat s' entent, l' anar á Sant Jaume á missa d' onze, y un' altra temporada anar á Sant Just á las dotze, com un día ho fou anar á la Mercé á dos quarts d' una.

Si anem á fixarnos en la salut individual, tots los presents nos recordem de qué, quan estavan en son período álgit *La dama de las camelias* de 'n Dumas, y la *Traviatta* de 'n Verdi, la tísis era la malaltia de moda; y no es tan llunyana l' época en qué, com si en la societat hi hagués entrat una epidemia d' oftalmías, va ferse moda l' usar *quevedos*. Y un any s' han de tenir brians, y la societat més escullida

las dona en anar á la Puda; y un altre any s' ha de tenir reuma, y vá á Caldas ó á Caldetas; y un altre s' ha de tenir descompost lo ventrell, y va á Sant Hilari ó á Ribas. ¡Y no hi ha aigas que siguin bonas per la descomposició del *pis de dalt*, que s' poguessen fer de moda alguns anys seguits!

Perque no s' digui que aquesta soberana del mon te cap terreno vedat, també se 'n entra tot certa y malmadada á ne 'ls modos de dir, y la gent se converteix en aquest sentit en una comunitat de lloritos ahont tothom diu lo mateix. Un día fa entronisar en lo llenguatge l' «ja avisarà», y s' repeteix tantas vegadas com se vol en una conversa vingui á tom ó no hi vingui; y un altre día fá ésser d'ús general lo «¡va caure!» y per tot vos surten ab aixó y si no hi treu que hi digui. Ara l' ha donada en dir *A la Rambla*.

¡Qué volen més? ¡Qui había de somiar en que la moda s' fiqués fins ab l' escudella! Donchs, si senyors: s' ha donat una forma diferenta á la mateixa pasta de pinyonets y estrelletas, y per gracia y obra del esperit modistero ja tenim *sopa de moda*.

Avans, los empresaris de teatros procuravan fer entradas á costa d' algun sacrifici y disposavan funcions extraordinariament llargas, á benefici del públich; ara no, pera procurarse una bona entrada cada setmana, esculleixen lo dimecres ó l' dijous ó l' dissapte, donan una funció igual á la dels demás días, no fá mes que posar en los cartells *día de moda*, y la gent s' hi encarrila com si se 'ls pagués per anarhi.

En fi: ha arribat á tal estrem l' introduirse per tot la moda y girarho y regirarho tot, que ja ha apurat l' inventiva fa molt temps. De manera, que aquella vella que no s' volia morir may pera veure cosas novas, no ho debía desitjar referintse á la moda.

Un any s' estilan pantalons amples, un altre any s' estilan estrets, y mes endavant, tornan á estilarse 'ls amples; y lo que dihem dels pantalons, succeheix ab los barrets, manteletas, banos, y totes las prendas de vestir y d' adorno.

Antigament s' habían usat mirinyachs, y anys enrera tornaren á usarse; quan se duyen, nos burlavam de las modas esllanguidas de principis del sigle, y ultimament s' han posat las senyoras á un grau d' esllanguidesa tal, que estich cert que 'ls vestits los hi segan las camas.

Y com que l' món dona voltas, quan li toqui l' torn se veurá altra vegada que las noyas se pintarán pigas en la cara, y s' portarán perrucons, y lo passat tornarà y si la vella no s' morí repararía que l' mon no es més que una sinia.

¡Ara diguin vostés si no es natural que 'l periódich que té més suscriptors en Espanya, sigui un periódich de modas!

Tal vegada de lo que s' estranyarán alguns, será de que tingui tanta suscripció portant los *clichés* estantissos, perque son comprats de segona mà; pero no 'ls estranyi: vénen de París. Velshiaquí.

Conrat ROURE

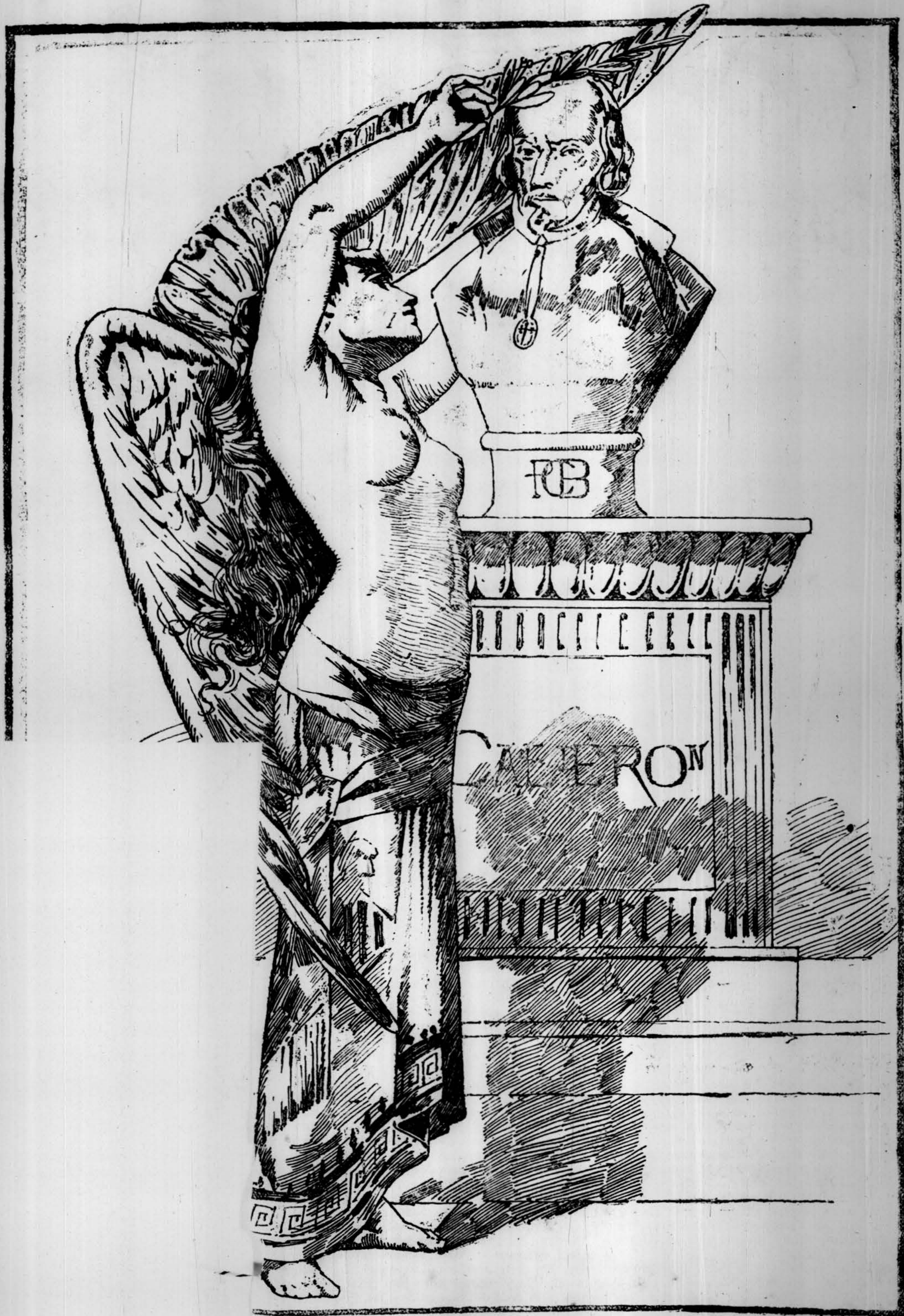

si que es una gloria, al cap de duas
ser tan honrat!
ogües veure las festas que 'ns deurán

y á mí, que teniam l' arma en temps pública y habém suhat sanch y aygua t en la cascada del Parque y en moltas nobles que s' han fet al ensanxe, guau rals diaris lo dia que no plou! sa la molestia á ton amich

Nofre Noques

CALDERON DE LA BARCA

Amich Pancrás:

Me demanas que t'expliqui en pochos mots qui era aquest Calderon tan anomenat. Ves llegint y mirant los dibuixos.

Aixó de Calderon, deu ser de mal nom, per-

que en catalá vol dir calderó ó marmitta, y recordo que al xich de cal basté 'l motejan ab un alias no gens bonich porque sempre está men-

jant llescas de pa.

Mossen Quinquagèssima m' explicaba, par-

lant d' aquestas festas, que en Calderon (no 'l picador que vindrá enguany ab en Lagartijo, sino 'l poeta), quan portava gorra de cop, ja

escribia versos per las parets ab carbó ó guix, y en sent més grandassot si 'l mestre l' hi feya treure comptes á la pissarra ell hi escribia tot

sovint redolias.

Seria un cap aixelebrat y un gandulot com l' hereu de cal Quico Rafecas, porque aixís que se vejé las aurellas sentá plassa de soldat.

D' aixó sí que los catalans res l' hi tenim que agrahir. Llavoras de la revolta dels segadors,

quan los castellans incendiaren Martorell, Santa

Coloma de Farnés y algun altre punt, ell també hi era. Y mira, Pancrás, si es casual: encara fumejavan aquellas vilas que ja rebia lo grau

de capitá. ¡Ves que t' sembla, noy! En debia haber fet á l' alsada d' un campanar, y volgué cambiar d' ofici. Penjá 'l sabre y

las polaynas, y aficionantse molt á pendre rapé

fins al punt de que quan las pessigollas feyan

l' efecte, aixordava 'l vehinat, l' hi vingueren ganas de pendre 'ls hàbits, y tirantse 'l manteu

á la esquena, vetaqui un capellá com una casa.

Un conegut meu, que es comparsa, diu que en Calderon habia escrit mes de cent vint comedias. Aixó no t' estranyará sabent que morí de vell, ja cansat de trencar pinyons entre nas

y barba. ¡Aixó sí que es una gloria, al cap de duas centurias ser tan honrat! ¡Qui pogués veure las festas que 'ns deurán

fer á tú y á mí, que teniam l' arma en temps de la República y habém suhat sanch y aygua treballant en la cascada del Parque y en moltas cascas de nobles que s' han fet al ensanxe, guanyant nou rals diaris lo dia que no plou! Dispensa la molestia á ton amich

Nofre. Noqueres

A CALDERON DE LA BARCA

Ab veu que encara avuy vibrant ressona,
la vida es sueño, sentenciós digueres;
y al dar vida á ton obra sorprengueres
á qui, ab justicia, al mérit galardona.

E. GUANYABENS

Dissapte arribá lo senyor Pi y Margall, fent-
selhi una recepció com no s' acostuma a veure.
Diumenje al matí dongué una conferencia de
carácter polítich esplicant lo federalisme y lo
pacte.

Si vols ser home de fama, encara que siguis
un ase, aprofita totas las ocasions per ferte veure
y fer algun discursillo polítich.

En la vetllada literaria y musical que s doná
al senyor Pi en lo teatro de Novetats, s' hi lle-
giren algunas poesias que no podian anar ni ab
rodas per son fondo reaccionari, puig apart de
moltas invocacions al cel y als seus habitants,

¿Ahont ha après l' autor de aquella poesia
que l' obrer sols té que confiar en Deu per re-
mediar sos mals? ¿Que no sab que aixó sols se
ensenya en las sagristias?

Y ademés, lo que encara es pitjor, ¿d' ahont
ha tret alló de la felicitat del obrer feta per las
caritats del rich? Si no sab trobar altra solució
que la llimosna per millorar la sort dels traba-
lladors, que vagi á estudi y no prengui cartas
may més en lo que no entén.

Per aixó no hi faltaren poesias de bon sentit,
sobresurtint las que llegiren los senyors Roure,
Pitarra, Vidal Valenciano, Feliu y Codina,
Arús, Ravetllat, Rodríguez, Massó y algun al-
tre que no recordém.

«Un dels individuos més compromesos en la
defraudació de la Deuda, ha desaparegut de
Madrid.»

¿Ha pogut fugir?
¿Ah! si hagués sigut un infelís, un miserable,
un petit delinqüent...

Diuhen de la capital del gran imperi de Rus-
sia que s' esperan graves aconteixements pro-
moguts per los nihilistas, fundantse en lo mo-
viment agrari que se nota en los districtes ru-
rals y entre los socialistas de las fabricas.

Per are... se pot assegurar que l' emperador
y l' emperatriu tenen molta por.

Que l' rector de Verdú diga que ls demócra-
tas están condemnats, passí; que desde la trona
vulga donar lliçons al mestre pera ensenyarlhi
á convertir l' escola en una sucursal de la igle-
sia, passí també, que jo voldria moltas més co-
sas y m' quedo ab las ganas.

Pero que quan lo mestre de la mateixa escola
necessita un certificat de bona conducta, lo rec-

tor no l' hi vulga firmar pe l' delict no més de
no cumplir ab la parroquia, francament, es
acció digne de un ministre del que aconsella
perdonar als enemichs.

Si lo rector de Verdú fos infalible, si no fos
un trist mortal com nosaltres, exigiriam á tots
los amichs nostres la presentació del butlletí
de combregar, á fi de tenir la seguritat de tractar
ab gent honrada, pero temém que ls incendi-
arís y assessins de Toriellá, Granollers, Car-
dedeu, Igualada, Cuenca y tants altres punts,
podrian pobarnos sa bona conducta ab tal do-
cument.

¿No es aixís?

La societat económica de Amichs del País,
de Girona, ha tingut la galanteria de invitarnos
á la manifestació proteccionista que s celebrará
en aquella capital lo dia 6 de Juny.

Agrahim la deferencia.

Passan de 1.500 los aspirants á diputats, y l'
govern y fins los electors se n veurán un tip,
perque tots los pretendents no s' entenen de ra-
hons y sols se cuydan, segons lleigeixo en molts
periódichs, de las sevas ambicions personals.

Nota: Lo càrrech de diputat es gratuí. ¿Cóm
s' entent donchs aixó de l' ambició personal per
serne?

Aqueix es un trenca-closcas que ja fa molt
temps que l' entenen tots los espanyols.

Durant lo mes de Abril, Fransa ha recaudat
mes de 21 milions de franchs de lo que fiesavan
los pressuposts.

A Espanya també succeheix lo mateix... po-
sai al revés.

A Madrid s' está celebrant un Congrés de
agricultors.

—¿Congrés de pagesos?

—Sí.

—Te dich ab franquesa que m' agrada més
que l' Congrés dels polítichs.

—A qui pensas votar en las próximas elec-
cions?

—A mí mateix.

—¿Home! Si aixis ho fes cadascú, tothom
fora diputat.

—Aixó es lo que jo vull: que tothom se go-
berni á sí mateix; que cadascú siga son propi
amo y son mateix criat.

Habém vist un anunci de pildoras purgants
de Lourdes, en que per etiqueta hi posan aque-
lla célebre imatge.

¿A quins temps hem arribat! ¿Purgarse ab
pildoras de la Verge!

Lo govern d' Italia ha concedit passe per
quaranta dias á uns quans bandolers, sobre ls
quals pesa fins sentència de mort per delictes
comuns, pera que anessen tranquilament á de-
clarar en una causa criminal pendenta, y se n'
entornessin després á fer de las sevas, com si
may res, pagantlos lo viatge la nació.

Ja m' sembla que entre l' jutje y ls criminals
s' entaula un diálech per l' estil:

Lo jutje:—¿Com vos dihuen?

Lo testimoni:—Pietro Pillini, alias Rebenta-
panxas.

—¿Ofici?

—Agafar lo dels altres, vuigo lladre.

—¿Domicili?

—Dispensi. Aixó no puch dirlihi perque des-
prés no m' puga fer venir á agafar.

—¿Qué sabeu del assassinat que motiva la
causa per la cual veniu á declarar?

—Lo Joseph Borraño, qu' es un dels acu-
sats, no serveix per res. Jo sempre l' hi habia
dit que la primera que fes se l' hi descobriria.
Vegi per matar lo pare d' un diputat quanta
fassesia y encara se l' hi va descobrir. Jo ja
porto disset personas mortas en lo mon y en-
cara per mí no s' ha sapigut res, perque alló de
condemnarne á mort va ser perque al jutje l'
hi va dar la gana d' agafar lo raba per las fu-
llas....

—No s' tracta d' aixó, sino de lo que sábiga
respecte á l' assumpto per lo que se l' ha cridat.

—No sé mes sino que l' tal Pep Borraño no
sab de que se las heu, puig necessitá set pu-
nyaladas per treure de combat al difunt, quan
qualsevol, una mica instruhit, lo hauria des-
patxat en menos de tres. Per tonto mereix que
l' castigueu.

Y aniran seguint algunas altres declaracions
retalladas ab aqueix mateix patró, capassas de
fer posar carn de gallina á tot l' auditori.

Vaja, que pe l' mon s' en veuhen unas....

EPIGRAMAS

Se deya:—Per bonas obras
lo cardenal Escamot;
may te un céntim, perque tot
ho reparteix á ne ls pobres.
Sent d' aquest modo, de sobras
no n' hi habian de quedá,
mes (sols se pot esplicá
com un miracle diví)
lo dia en que s va mori
vint milions l' hi van trobá.

Rosendo Arús y ARDERIU

Ahir mateix als encants
lo xicot del Evaristo,
va comprarne á un drapayre
per dotze rals, un sancristo.
En Pau, que tot ho mirava,
digué á n' al drapayre:—Hereu,
vos també sereu un Judas,
perque veig que á Deu veneu.

—He rigut molt, Castellá.
—Y per quin motiu, Francés?
—Diuhen qu' en Pau es inglés
y jo sé qu' es catalá.

BARBERET DE REUS

XARADA

—De la fortuna l' hu dos,
tres quatre posar total,—
a ne l' hu dos tres Ambrós
deya lo senyor Pasqual.
Mes aquell l' hi respongué:
—¿Primera, home! ¿vol callar?
estigui ben cert vosté
a la dos tres quatre anar.

TORTANOLLA

CREU DE PARAULAS

Sustituir los punts ab lletras que llegidas vertical y
horizontalment digan: la primera ratlla un animal; la
segona lo que qui no n' te viu malament; la tercera uns
animals; y la quarta una carta.

S. ROIG

GEOGLIFICH

Margarideta Joan
100 100 Pera

SOLUCIONS

A LAS CABORIAS DEL NÚMERO PASSAT

XARADA: Pen-ti-na-do-ra

GEOGLIFICH: Peix fa mal á peix

CORRESPONDENCIA

A. Farigola. Moltes gracias per la felicitació. La poesia está
faltada de virus revolucionari. Los epigramas be. Respecte los epitafis
no ls recordem. E. T. y T. Diaz. Ho fan massa gros, pre-
nentnos mes espay del que convé, y ademés de no tenir la idea
prou concreta es desdibuixat; imirin que l' nostre critic de bellas
arts es capás de buscarlosi rahons! Si no ls hi sab mal n' apro-
fitarém la meytat y ja veurán com anirá be. J. T. y P. T
Aprofitarém lo segon epigrama. Plagas de Barcelona.
Aquesta setmana be. Ruch Nafra. Tot es flui. L' epigrama
es relliscós á pesar d' estar be de forma. S. Martí. Massa fácil.

Barcelona: Tipografia LA ACADEMIA, de Evaristo Ullastres
96, Ronda de la Universitat, 06